

2016

DELÅRSRAPPORT - ANDRE KVARTAL

Innholdsfortegnelse

RESULTATSAMMENDRAG OG HOVEDTALL	2
STYRETS DELÅRSBERETNING	3
RESULTAT	8
BALANSE	9
RESULTATREGNSKAP SISTE ÅTTE KVARTAL	10
NOTER TIL REGNSKAPET	10
Note 1 Regnskapsprinsipper	10
Note 2 Tap på utlån og garantier	11
Note 3 Nedskrivninger på utlån og garantier	11
Note 4 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer	12
Note 5 Utlån til kunder fordelt på sektor og næring	12
Note 6 Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	13
Note 7 Kapitaldekning	14
Note 8 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	15
Note 9 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS	16
Note 10 Likviditetsrisiko	16
ERKLÆRING FRA STYRET OG ADMINISTRERENDE BANKSJEF	17

RESULTATSAMMENDRAG OG HOVEDTALL

beløp i millioner kroner			Hiå		Regnskap 2015
	Q2 2016	Q2 2015	2016	2015	
Fra resultatregnskapet					
Netto renteinntekter inkl. kredittforetak	98,6	95,0	196,4	185,8	382,3
Netto provisjons- og andre inntekter	85,8	23,2	115,3	63,3	102,5
Driftskostnader	79,5	58,8	139,2	121,2	245,3
Driftsresultat før tap	104,8	59,3	172,5	127,9	239,5
Tap og nedskrivninger på utlån	-0,9	-0,8	-3,3	-2,8	8,9
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	-10,0	0,0	-10,0	0,0	-2,0
Resultat før skatt	95,7	60,1	165,8	130,7	228,6
Resultat etter skatt	78,2	43,3	132,1	98,1	166,4
Fra balansen					
Forretningskapital			28.485	26.321	26.844
Forvaltningskapital			21.320	20.278	20.073
Brutto utlån inkl overføring til kredittforetak			25.428	23.502	24.569
Brutto utlån ekskl overføring til kredittforetak			18.263	17.459	17.799
Utlån overført til kredittforetak			7.165	6.043	6.771
Utlån bedriftsmarkedet inkl overføring til næringskreditt			6.190	5.503	5.932
Utlån personmarkedet inkl overføring til boligkreditt			19.238	17.999	18.637
Innskudd fra kunder			13.237	12.783	12.591
Innskudd bedriftsmarkedet			3.845	3.659	3.559
Innskudd personmarkedet			9.392	9.124	9.032
Egenkapital			2.339	2.147	2.207
Ansvarlig kapital			1.802	1.713	1.815
Nøkkeltall ¹⁾					
Egenkapitalavkastning			11,9 %	9,6 %	7,9 %
Rentenetto			1,68 %	1,60 %	1,62 %
Kostnader/ inntekter			44,7 %	48,7 %	50,6 %
Innskuddsdekning			72,5 %	73,2 %	70,7 %
Utlån overført til kredittforetak i prosent av brutto utlån			28,2 %	25,7 %	27,6 %
Vekst i forretningskapital siste 12 måneder			8,2 %	7,0 %	5,7 %
Utlånsvekst siste 12 måneder			8,2 %	8,6 %	9,4 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder			3,6 %	5,7 %	0,6 %
Ren kjernekapitaldekning			15,9 %	16,0 %	16,8 %
Kjernekapitaldekning			15,9 %	16,0 %	16,8 %
Kapitaldekning			15,9 %	16,0 %	16,8 %
Leverage ratio (LR)			8,1 %	8,7 %	8,7 %
LCR			258,0	111,4	110,7
Antall årsverk			152,5	164,5	162,4

1) Egenkapitalavkastning er bankens overskudd målt mot gjennomsnittlig egenkapital i perioden.

Kostnader/inntekter er totale kostnader/totalte inntekter.

Innskuddsdekning er innskudd fra kunder/ brutto utlån eksklusive overføring til kredittforetak.

STYRETS DELÅRSBERETNING

Hovedtall første halvår 2016

- Resultat før skatt 165,8 (130,7¹) millioner kroner
- Resultat etter skatt 132,1 (98,1) millioner kroner
- Avkastning på egenkapitalen 11,9 (9,6) prosent
- Ren kjernekapitaldekning 15,9 (16,0) prosent
- Vekst i utlån 8,2 (8,6) prosent og i innskudd 3,6 (5,7) prosent siste 12 måneder
- Tap på utlån -3,3 (-2,8) millioner kroner

Hovedtrekk i andre kvartal 2016

- God underliggende drift med en rentenetto hittil i år på 1,68 prosent
- Avsetning for omstilling knyttet til moderniseringsprosess 17 millioner kroner
- Inntektsføring av gevinst ved salg av Jernbanegata 15 i Porsgrunn 21,7 millioner kroner
- Inntektsføring av gevinst salg av Visa aksjer 14,7 millioner kroner
- Tapsavsetning aksjer i BTV Investeringsfond AS 10 millioner kroner

RESULTAT

Hittil i år

Sparebanken Telemark oppnådde et resultat før skatt på 165,8 (130,7) millioner kroner, og et resultat etter skatt på 132,1 (98,1) millioner kroner. Avkastning på egenkapitalen ble på 11,9 (9,6) prosent.

Banken leverer en tilfredsstillende rentenetto til tross for lave utlånsrenter. Sammenlignet med 2015 har netto renteinntekter inkl. provisjonsinntekter fra kredittforetak økt med 10,6 millioner kroner. Andre driftsinntekter har økt som følge av økt utbytte og salgsgjevinst eiendom.

Banken har i andre kvartal kostnadsført kostnader knyttet til omstilling på ca. 17 millioner kroner. Holdes kostnadsføringen av disse utenfor er driftskostnadene på nivå med fjoråret.

Bankens soliditet vurderes som god med ren kjernekapitaldekning på 15,9 (16,0) prosent. Ved årsskiftet var ren kjernekapitaldekning på 16,8 prosent. Nedgangen fra årsskiftet skyldes økt fradrag for investeringer i finansielle foretak samt økt risikovektet balanse ref note7.

Netto renteinntekter og provisjonsinntekter fra kredittforetak

Netto renteinntekter var på 170,1 (155,8) millioner kroner. Renteinntekter fra lån overført til kredittforetak regnskapsføres som provisjonsinntekter i bankens regnskap. Samlede netto renteinntekter inkludert provisjonsinntekt fra kredittforetak var på 196,4 (185,8) millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på 5,7 prosent fra året før. Bankens rentenetto var på 1,68 (1,60) prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Provisjonsinntektene fra SpareBank 1 Boligkreditt og Næringskreditt ble redusert med om lag 3,7 millioner kroner til 26,3 millioner kroner målt mot samme periode i fjor. Provisjonsmarginen fra boligkredittselskapet var på 0,75 prosent mot 1,02 prosent i 2015.

I 2016 skal banken betale sikringsfondsavgift på 10,0 millioner kroner mot 9,5 millioner kroner i 2015. Sikringsfondsavgiften er periodisert i regnskapet med 5,0 (4,7) millioner kroner hittil i år.

¹ Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt.

Netto provisjons- og andre driftsinntekter

Netto provisjons- og andre inntekter var på 66,0 (42,9) millioner kroner. Økningen fra fjoråret skyldes salgsgevinst eiendom på 21,7 millioner kroner. Provisjonsinntektene viser en oppgang fra forrige år som følge av noe bedret inntekt innenfor verdipapirromsetning, betalingsformidling og forsikring på ca. 1,4 millioner kroner.

Netto avkastning på finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer utgjorde 49,3 (20,4) millioner kroner. Økningen skyldes i sin all hovedsak økt utbytte i 2016 sammenlignet med 2015. Økt utbytte knytter seg i hovedsak til to poster - økt utbytte fra SamSpar AS (12,1 millioner kroner) og utbytte fra Visa Norge (14,7 millioner kroner).

Bankens verdipapirporteføljen har hatt en positiv avkastning hittil i år.

2. november 2015 ble det offentliggjort en avtale mellom Visa Europe Ltd. og Visa Inc. der Visa Inc. kjøper samtlige aksjer i Visa Europe Ltd. Visa Norge er som gruppelem i Visa Europe Ltd. også aksjonær i Visa Europe Ltd. Den 21. juni 2016 annonserte Visa Inc. og Visa Ltd. endelig gjennomføringen av transaksjonen.

I eiermøte i Visa Norge 28. juni 2016 ble det vedtatt allokeringmodell for utdeling av vederlag til deltakerne. I denne forbindelse fikk banken utbetalt 14,7 millioner kroner som er klassifisert som utbytte i regnskapet.

Senere utbetalinger (juni 2019) og tildeling av preferanseaksjer som beløper seg til om lag 5 millioner kroner for banken anses ikke å være realisert, og er derfor ikke inntektsført i regnskapet per utgangen av første halvår 2016.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjorde 139,2 (121,2) millioner kroner inklusiv avsetning for omstillingskostnader på 17 millioner kroner. Sett bort fra denne avsetningen ville kostnadene vist en marginal økning på ca. 1,0 millioner kroner (0,9 prosent).

Driftskostnader i prosent av totale driftsinntekter ble på 44,7 (48,7) prosent.

Som en følge av endringer i kundeadferd, økt digitalisering og endrede kompetansekrav har banken iverksatt en omstillingsprosess. I den forbindelse er det gitt tilbud om frivillige sluttpakker til alle ansatte. Dette arbeidet ble avsluttet i inneværende kvartal med den konsekvens at 20 ansatte har takket ja og vil slutte i banken innen utgangen av året. Det er kostnadsført en omstillingskostnad relatert til sluttpakker på 17 millioner kroner.

Bemanningsreduksjonen vil skje i løpet av 2016 og tilsvarer om lag 11 millioner kroner i reduserte årlige lønnskostnader med full effekt allerede i 2017.

Tap og mislighold

Nedskrivning på individuelle og grupper av utlån var 155 (163) millioner kroner eller 0,9 (0,9) prosent av brutto utlån herav nedskrivninger på individuelle utlån på 103 (116) millioner kroner. Se note 3 for nærmere spesifisering i forhold til fordeling av utlån til bedrifts – og personmarked.

Bankens tap viser en inntektsføring på 3,3 millioner kroner mot en inntektsføring på 2,8 millioner kroner i 2015. Inntektsføringen består i all hovedsak av tilbakeføring av tidligere års nedskrivning etter engasjementsgjennomgang per første halvår.

Styret har lagt vekt på at banken skal ha en moderat risikoprofil på kredittrisiko, og har historisk hatt lave realiserte tap på utlån og garantier. Styret anser de avsetninger/ nedskrivninger som er gjennomført i regnskapet som tilstrekkelige til å møte eventuelle verdifall på dagens utlån og garantier.

Banken har tett oppfølging av problemlån (misligholdte og tapsutsatte engasjement). Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er etter styrets vurdering god. Misligholdte og tapsutsatte engasjement har siden årsskiftet blitt redusert med 37 millioner kroner. Problemlån var ved utgangen av kvartalet på 257 (291) millioner kroner, herav brutto misligholdte

engasjement 128 (103) millioner kroner. Brutto misligholdte engasjement utgjorde 0,7 (0,6) prosent av brutto utlån.

BALANSE

Bankens forretningskapital² var 28.435 (26.321) millioner kroner ved utgangen av kvartalet, en økning på 2.164 millioner kroner eller 8,2 prosent målt mot samme periode i 2015. Bankens forvaltningskapital var på 21.320 (20.278) millioner kroner.

Utlån

Samlede utlån før overføring til kredittforetak var 25.428 (23.502) millioner kroner, som er en økning på 8,2 prosent siste 12 måneder. Samlede utlån etter overføring til kredittforetak var på 18.263 (17.459) millioner kroner. Dette tilsvarer en utlånsvekst på 4,6 prosent siste 12 måneder. Av bankens samlede utlån inkludert overføring til kredittforetak utgjorde andelen til bedriftsmarkedet 24,1 prosent mot 23,4 prosent ved årsskiftet. Det har ikke vært vesentlige endringer i bankens kredittrisikoprofil siste året.

Banken hadde fastrenteutlån på 1.223 millioner kroner, som er en økning på ca. 6,8 prosent fra samme periode i 2015.

Innskudd

Banken hadde per utgangen av kvartalet innskuddsvolum på 13.237 (12.783) millioner kroner, som tilsvarer en 12 måneders vekst på 454 millioner kroner eller 3,6 prosent. Innskuddsdekningen etter overføring til boligkreditt var på 72,5 (73,2) prosent.

Bankens 10 største innskuddskunder utgjør ca. 7 prosent av bankens totale innskudd. Innskudd som ikke inngår innskuddsgarantiordningen utgjorde per utgangen av kvartalet i underkant av 20 prosent av bankens samlede innskudd. Innskuddsporteføljen er diversifisert og store innskudd er i hovedsak bundet i 31 dager.

Langsiktig finansiering

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var på 5.388 (4.930) millioner kroner. Disse består

av 200 millioner kroner i sertifikater og 5.188 millioner kroner i obligasjonsgjeld. I tillegg har banken et bilateralt lån på 150 millioner kroner. Dette er lån fra Eksportfinans ASA med forfall i september 2022.

Den gjennomsnittlige restløpetiden på gjelden var ved utgangen av halvåret på 2,7 år. Bankens har en god likviditetssituasjon. 912 millioner kroner av gjelden har forfall de neste 12 månedene og vil bli erstattet med ny markedsfinansiering.

Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS var på henholdsvis 7.115 millioner kroner og 50 millioner kroner. Dette utgjør 28,2 prosent av brutto utlån og 37,0 prosent av brutto utlån til personmarkedet. Hittil i år har banken overført boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS med henholdsvis 344 millioner kroner og 50 millioner kroner.

Banken har dette kvartalet for første gang benyttet Sparebank 1 Næringskreditt AS.

Bankens likviditetsrisiko er redusert gjennom spredning av finansieringen på ulike markeder, kilder og løpetider. Bankens styre har vedtatt en likviditetspolicy som blant annet inneholder beredskapsplaner og stresstester.

Styret vurderer likviditetssituasjonen som god.

Verdipapirer

Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer var på 947 (1.141) millioner kroner. Obligasjonsporteføljen inkluderer obligasjonslån og ansvarlig lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS, Sparebank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS og SpareBank 1 Kredittkort AS med til sammen 57 (288) millioner kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens obligasjonsportefølje var 2,2 (2,4) år.

²Forretningskapital er summen av bankens forvaltningskapital og utlånsportefølje overført til

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Bokført verdi av aksjefond, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 16 (20) millioner kroner (0,1 prosent av forvaltningskapitalen).

Aksjer i datterselskap og felleskontrollerte virksomheter

Bokført verdi av aksjer i datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter og andre anleggsaksjer utgjorde 589 (500) millioner kroner.

Investeringene i datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter og andre anleggsaksjer er regnskapsført til historisk kostpris. Det vises til årsregnskapet for 2015 for ytterligere beskrivelse.

Sparebanken Hedmark gjennomførte oppkjøp av Bank 1 Oslo Akershus AS i juni 2016. Vederlaget for SamSpar Bankinvest II sin eierandel av Bank 1 Oslo Akershus AS utgjorde totalt 432,9 millioner kroner. Oppgjøret bestod av 25 prosent kontanter og 75 prosent egenkapitalbevis i Sparebanken Hedmark. Kontantene er benyttet til utbetaling av utbytte og tilbakebetaling av lån til eierbankene. Sparebanken Telemark eier 7,7 prosent av aksjene i SamSpar Bankinvest II AS.

Etter denne transaksjonen består SamSpar Bankinvest II AS primære eiendel av egenkapitalbevis i Sparebanken Hedmark. SamSpar Bankinvest II AS er planlagt avviklet i løpet av tredje kvartal 2016 og egenkapitalbevisene vil da bli utdelt til eierbankene som en del av likvidasjonsoppgjøret.

Sparebanken Telemark har tre datterselskaper; Tuft Eiendom AS, Sparebankgården AS og Eiendomsmegler 1 Telemark AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapene ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat.

Egenkapital og soliditet

Bankens egenkapital var 2.339 (2.147) millioner kroner inkludert resultat hittil i år. Avkastningen på egenkapitalen var på 11,9 (9,6) prosent.

Bankens ansvarlige kapital utgjorde 1.802 (1.713) millioner kroner. Dette gir en ren

kjernekapitaldekning på 15,9 (16,0) prosent. Banken har en målsetting om ren kjernekapital på minimum 16,0 prosent.

Regnskapet er urevidert slik at resultat hittil i år ikke er tillagt den ansvarlige kapitalen.

Organisatoriske forhold

Banken hadde 158 ansatte fordelt på 152,5 årsverk per første halvår mot 171 ansatte og 164,5 årsverk på samme tidspunkt i fjor.

Risikostyring - kredittrisiko

Kredittrisiko knyttet til utlånsporteføljen er bankens største risikoområde. Alle kreditter besluttes i henhold til bankens bevilgningsreglement. Overvåkning av kredittrisikoen skjer gjennom risikoklassifiseringssystem utviklet i samarbeid med SpareBank1 Alliansen hvor de enkelte kunder klassifiseres på bakgrunn av betalingsevne, soliditet og sikkerhet. Tapsutviklingen i banken vil være avhengig av den generelle økonomiske utviklingen i Norge. Det har hittil i år vært lave tap på utlån og banken følger aktivt opp løpende engasjementer.

Utsiktene fremover

Styret vurderer bankens resultat som svært godt. Regnskapet er påvirket av flere enkelthendelser som til sammen har en positiv resultateffekt på om lag 10 millioner kroner. Parallelt med dette er bankens underliggende drift ytterligere styrket i 2016 gjennom stabile driftskostnader og utlånsmarginer. Banken opplever stabil og god utlånsvekst, selv om marginene er under press. Styret vurderer kvaliteten på utlånsporteføljen som tilfredsstillende med svært lave tap.

Som følge av oljeprisfallet forventes det lavere aktivitetsvekst i norsk økonomi. Selv om Telemark har en lav andel av verdiskapningen knyttet direkte eller indirekte til oljesektoren, vil avmatingen i norsk økonomi også påvirke aktiviteten i Telemark. Så langt har imidlertid banken opplevd god utlånsvekst i både person- og bedriftsmarkedet, selv om banken registrerer noe lavere utlånsvekst sammenlignet med fjoråret.

Målt ved NAV er arbeidsledigheten i Telemark redusert gjennom i 2016. Basert på SSBs arbeidsmarkedstall har imidlertid tallet på ledige økt noe siste år, noe som kan skyldes problemer for nykommere på arbeidsmarkedet.

Kombinert med lav befolkningsvekst og høy arbeidsledighet blant ungdom, forventer styret fremdeles lav økonomisk vekst og lav prisvekst

på eiendom. Styret er fornøyd med at banken har en høy soliditet, og vil møte utfordringene gjennom fokus på effektiv og fremtidsrettet drift.

Porsgrunn, 15. august 2016
Styret i Sparebanken Telemark

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Bjørn Vidar Nesheim

Ingeborg Fogt Bergby

Geir Olav Ryntveit

Anne Berg Behring

Jan Berge

Per Halvorsen
Adm. banksjef

RESULTAT

Resultatregnskap					
Beløp i millioner kroner	Q2 2016	Q2 2015	2016	2015	2015
Renteinntekter	143,1	162,9	287,9	331,5	648,6
Rentekostnader	58,0	82,1	117,8	175,7	324,9
Netto renteinntekter	85,2	80,8	170,1	155,8	323,7
Provisjonsinntekter kredittforetak	13,4	14,2	26,3	30,0	58,7
Netto renteinntekter inkl. kredittforetak	98,6	95,0	196,4	185,8	382,3
Provisjonsinntekter andre	27,7	25,9	54,2	51,0	104,4
Provisjonskostnader	5,4	4,3	10,9	9,5	20,2
Annen driftsinntekt	22,1	0,5	22,8	1,4	2,7
Netto provisjons- og andre inntekter	44,4	22,1	66,0	42,9	86,9
Utbytte	40,1	1,4	46,9	20,5	19,3
Nto. verdiendring på verdipapirer og gevinst/tap (-) valuta	1,3	-0,4	2,4	-0,0	-3,7
Netto avkastning på finansielle investeringer	41,4	1,0	49,3	20,4	15,6
Sum inntekter	184,4	118,2	311,6	249,2	484,8
Lønn og andre personalkostnader	48,1	31,0	81,1	65,3	126,6
Administrasjons- og andre driftskostnad	29,0	25,4	53,7	51,1	108,9
Ordinære avskrivninger	2,4	2,4	4,3	4,9	9,7
Sum driftskostnader	79,5	58,8	139,2	121,2	245,3
Driftsresultat før tap	104,8	59,3	172,5	127,9	239,5
Tap på utlån og garantier	-0,9	-0,8	-3,3	-2,8	8,9
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	-10,0	0,0	-10,0	0,0	-2,0
Resultat av ordinær drift før skatt	95,7	60,1	165,8	130,7	228,6
Skattekostnad	17,6	16,8	33,7	32,6	62,2
Resultat av ordinær drift etter skatt	78,2	43,3	132,1	98,1	166,4

BALANSE

Balanse	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Beløp i millioner kroner			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	30	84	93
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.408	1.077	469
Brutto utlån til og fordringer på kunder	18.263	17.459	17.799
-Nedskrivninger på individuelle utlån	-103	-116	-119
-Nedskrivninger på grupper av utlån	-53	-48	-50
<i>Sum netto utlån og fordringer på kunder</i>	<i>18.108</i>	<i>17.295</i>	<i>17.630</i>
Overtatte eiendeler	6	6	6
Rentebærende verdipapirer	947	1.141	1.106
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	573	488	558
Aksjer i datterselskaper	32	32	32
Andre eiendeler	217	155	179
Sum eiendeler	21.320	20.278	20.073
Gjeld til kredittinstitusjoner	150	150	150
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.237	12.783	12.591
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	5.388	4.930	4.946
Annen kortsiktig gjeld	189	225	162
Pensjonsforpliktelser	16	43	16
Fondsobligasjon	0	0	0
Sum gjeld	18.981	18.131	17.866
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Eierandelskapital inkl. overkursfond	678	678	678
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Grunnfondskapital	1.377	1.268	1.377
Utjevningsfond	153	103	153
Udisponert resultat	132	98	
Sum egenkapital	2.339	2.147	2.207
Sum gjeld og egenkapital	21.320	20.278	20.073
Poster utenom balansen			
Portefølje kredittforetak	7.165	6.043	6.771
Pantstillelser	400	204	322
Garantistillelser	245	246	247

RESULTATREGNSKAP SISTE ÅTTE KVARTAL

Resultatregnskap	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Beløp i millioner kroner	2014	2014	2015	2015	2015	2015	2016	2016
Renteinntekter	185	180	169	163	163	155	145	143
Rentekostnader	110	103	94	82	81	69	60	58
Netto renteinntekter	75	77	75	81	82	86	85	85
Provisjonsinntekter kredittforetak	17	15	16	14	14	14	13	13
Netto renteinntekter inkl. boligkreditt	92	92	91	95	96	100	98	99
Provisjonsinntekter	27	25	25	26	28	26	27	28
Provisjonskostnader	5	5	5	4	5	5	6	5
Andre driftsinntekter	1	1	1	1	1	1	1	22
Netto provisjons- og andre inntekter	23	20	21	22	23	21	22	44
Utbytte	10	1	19	1	0	-1	7	40
Nto. verdiendring på verdipapirer og gevinst/tap (-) valuta	1	1	0	-0	-2	-2	1	1
Netto avkastning på finansielle investeringer	10	2	19	1	-2	-3	8	41
Sum inntekter	125	115	131	118	118	118	127	184
Lønn og andre personalkostnader	27	34	34	31	26	35	33	48
Administrasjons- og andre driftskostnader	27	32	26	25	26	32	25	29
Avskrivninger	3	3	2	2	2	3	2	2
Sum driftskostnader	57	69	63	59	55	70	60	80
Driftsresultat før tap	68	46	69	59	63	49	68	105
Tap på utlån, garantier mv	6	14	-2	-1	2	9	-2	-1
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	20	-2	0	0	0	-2	0	-10
Resultat av ordinær drift før skatt	83	30	71	60	60	38	70	96
Skattekostnad	15	11	16	17	17	12	16	18
Resultat av ordinær drift etter skatt	67	19	55	43	43	25	54	78

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1 Regnskapsprinsipper

Kvartalsrapporten for SpareBank 1 Telemark omfatter perioden 01.01 – 30.06.2016. Kvartalsrapporten er utarbeidet etter regnskapslovens regler, samt regnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder (NGAAP). For nærmere beskrivelse av anvendte regnskapsprinsipper vises det til årsregnskapet for 2015.

Presentasjonsvalutaen i kvartalsrapporten er i norske kroner som tilsvarer bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er i millioner kroner med mindre annet er angitt.

Kvartalsrapporten er ikke revidert.

Note 2 Tap på utlån og garantier

Beløp i tusen kroner	Q2		2015
	2016	2015	
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-8.503	-2.128	6.173
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	2.800	1.300	3.700
+ periodens konstaterte tap som tidl. ikke er avsatt	4.269	59	1.083
- periodens inngang på tidl. perioders kostnadsførte tap	-1.896	-2.213	-3.370
+ periodens nedskrivning på garantier	0	200	1.305
Kostnadsført tap på utlån	-3.331	-2.781	8.891

Note 3 Nedskrivninger på utlån og garantier

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	119	128	128
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	6	10	18
+ nye individuelle nedskrivninger inkl amortiseringseffekt	3	7	13
- konstaterte tap, hvor det tidl. er foretatt ind.neds.	-8	-10	-15
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger	-18	-19	-25
Sum individuelle nedskrivninger	103	116	119

De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og personmarkedet:

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Bedriftsmarked	81	96	102
Personmarked	21	20	17
Sum individuelle nedskrivninger	103	116	119

Gruppenedskrivninger på utlån

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01	50	46	46
+ endringer i gruppevise nedskrivninger	3	1	4
Sum gruppevise nedskrivninger	53	48	50

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun

foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.

De gruppevise nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og personmarkedet:

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Bedriftsmarked	34	21	31
Personmarked	19	27	19
Sum gruppevise nedskrivninger	53	48	50

Note 4 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Misligholdte engasjement	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Brutto misligholdte engasjement	128	103	115
- individuelle nedskrivninger	45	35	37
Netto misligholdte engasjement	83	68	78

Tapsutsatte engasjementer	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Brutto tapsutsatte engasjement	128	188	178
- individuelle nedskrivninger	57	80	82
Netto tapsutsatte engasjement	71	107	97

Note 5 Utlån til kunder fordelt på sektor og næring

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Primærnæringer	135	138	137
Bygg og anlegg	184	224	198
Varehandel, hotell og restaurant	348	318	326
Transport og kommunikasjon	213	230	217
Eiendomsdrift	2.763	2.309	2.625
Eiendomsdrift borettslag	1.496	1.372	1.491
Tjenesteytende næring	528	385	526
Finansiell og offentlig sektor	102	90	81
Øvrige næringer	371	437	333
Sum utlån på bedriftsmarked	6.140	5.503	5.932
Personmarked	12.123	11.955	11.866
Sum brutto utlån	18.263	17.459	17.799
Utlån overført til kredittforetak	7.165	6.043	6.771
Brutto utlån inkl. kredittforetak	25.428	23.502	24.569

Note 6 Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Primærnæringer	102	109	99
Bygg og anlegg	156	164	205
Varehandel, hotell og restaurant	482	525	541
Transport og kommunikasjon	127	127	135
Eiendomsdrift	1.048	864	725
Eiendomsdrift borettslag	188	159	197
Tjenesteytende næring	960	860	950
Finansiell og offentlig sektor	588	653	523
Øvrige næringer	195	198	184
Sum bedriftsmarkedet	3.845	3.659	3.559
Personmarked	9.392	9.124	9.032
Sum innskudd fra kunder	13.237	12.783	12.591

Note 7 Kapitaldekning

Under nytt regelverk for CRD IV ligger banken under vesentlighetsgrensen for rapportering av konsolidert kapitaldekning.

Ansvarlig kapital	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Innskutt egenkapital	678	678	678
Opptjent egenkapital	1.529	1.371	1.529
Egenkapital	2.207	2.049	2.207
Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-1	-1	-1
Goodwill og utsatt skattefordel	-3	-4	-4
Dir. og indir. eierandeler i selskaper i finansiell sektor 1)	-400	-330	-387
Ren kjernekapital	1.802	1.713	1.815
Fondsobligasjon/ansvarlig lån	0	0	0
Dir. og indir. eierandeler i selskaper i finansiell sektor 1)	0	0	0
Kjernekapital	1.802	1.713	1.815
Ansvarlig kapital	1.802	1.713	1.815
Risikovektet balanse			
Kreditrisiko	10.466	10.015	10.010
Operasjonell risiko	877	708	797
Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	15	0	14
Risikovektet balanse	11.358	10.723	10.822
Ren kjernekapitaldekning	15,9 %	16,0 %	16,8 %
Kjernekapitaldekning	15,9 %	16,0 %	16,8 %
Kapitaldekning	15,9 %	16,0 %	16,8 %

1) I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende proSENTSATS i:

2014: 20 prosent

2015: 40 prosent

2016: 60 prosent

2017: 80 prosent

Spesifikasjon av kredittrisiko - risikovektet

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Lokale og regionale myndigheter	16	4	7
Institusjoner	352	410	257
Foretak	1.688	1.431	1.663
Massemarked	1.108	2.173	1.266
Pantesikkerhet i eiendom:			
- Pantesikkerhet i boligeiendom	4.781	4.349	4.616
- Pantesikkerhet i næringsseiendom	2.173	1.377	1.901
Forfalte engasjementer	88	68	79
Obligasjoner med fortrinnsrett	51	43	51
Andeler i verdipapirfond	5	5	5
Øvrige engasjementer inkl utsatt skatt	205	155	167
Sum kredittrisiko	10.466	10.015	10.010

Ren kjernekapital per 30.06.2016 ved full innfasing av CRD IV effekt ville utgjort 15,7 (15,6) prosent.

Bufferkrav	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Bevaringsbuffer (2,5 %)	284	268	271
Motsyklisk buffer (1,0 %)*	114	0	108
Systemrisikobuffer (3,0 %)	341	322	325
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	738	591	703
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5 %)	511	483	487
Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	553	640	624

* fra 01.07.2016 1,5 prosent

Note 8 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

	30.06.2016	30.06.2015	31.12.2015
Lån fra kredittinstitusjoner	150	150	150
Sertifikatlån	200	0	200
Obligasjonslån	5.187	4.925	4.741
Overkurs/underkurs (-)	2	6	5
Sum verdipapirgjeld	5.538	5.080	5.096

	30.06.2016	Emittert i 2016	Innløst i 2016	31.12.2015
Lån fra kredittinstitusjoner	150	0	0	150
Sertifikatlån	200	100	100	200
Obligasjonslån	5.187	775	330	4.741
Overkurs/underkurs (-)	2	0	0	5
Sum verdipapirgjeld	5.538	875	430	5.096

Note 9 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

Banken og øvrige eiere i SpareBank 1 Alliansen har inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner utstedt av kredittforetaket begrenset til en samlet verdi av tolv måneders forfall. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i

Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for SpareBank 1 Telemark.

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. For mer informasjon om regnskapsmessig behandling av avtalene, se note 2 og note 30 til årsregnskapet for 2015.

Note 10 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke er i stand til å overholde sine betalingsforpliktelser.

Banken utarbeider årlig en likviditetsstrategi som blant annet tar for seg bankens likviditetsrisiko.

Bankens likviditetsrisiko avdekkes gjennom bankens likviditetsreserve/buffer. Hovedmålet for banken er å opprettholde bankens overlevelsessevne i en normalsituasjon, uten ekstern funding, i 12 måneder. I tillegg skal banken overleve minimum 90 dager i en «stor stress»-situasjon der man ikke har tilgang på

funding fra kapitalmarkedet. Banken har en daglig styring etter ovennevnte mål. I tillegg er det etablert en beredskapsplan for håndtering av likviditetskriser.

Gjenværende restløpetid på bankens langsiktige finansiering var ved utgangen av juni på 2,7 (2,6) år.

LCR var 258,0 (111,4) prosent ved utgangen av kvartalet og gjennomsnittlig LCR var 185,5 (85,0) prosent i kvartalet og 167,1 (101,0) hittil i år.

ERKLÆRING FRA STYRET OG ADMINISTRERENDE BANKSJEF

Vi bekrefter at bankens halvårsregnskap for perioden 1. januar til 30. juni 2016 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også, etter beste overbevisning, at regnskapet gir en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på halvårsregnskapet og de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor i neste regnskapsperiode.

Porsgrunn, 15. august 2016
Styret i Sparebanken Telemark

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Bjørn Vidar Nesheim

Ingeborg Fogt Bergby

Geir Olav Ryntveit

Anne Berg Behring

Jan Berge

Per Halvorsen
Adm. banksjef

Banken for Telemark og telemarkinger.

Vi er stolt av å kunne kalle oss banken for Telemark og telemarkinger. Vi har et brennende engasjement for bankfaget, for din økonomiske hverdag og for vårt lokalsamfunn.
Heia Telemark!

Vår visjon er at hver medarbeider hver dag skal bidra til at kunder og kolleger får en bedre hverdag. Vi skal gjøre vårt ytterste for at våre kunder når sine mål og drømmer og vi skal som bank ha et sterkt samfunnsengasjement for å gjøre Telemark til et enda bedre sted å bo. Vi skal tiltrekke oss og beholde telemarkinger og gi dem et hjemsted når det gjelder finansielle tjenester.

NO 937 891 334 - SpareBank 1 Telemark
PB 188, 3901 Porsgrunn